

Aktiivinen ikääntyminen – diskurssin rakentuminen eri konteksteissa

Kiinnostuin ikääntymiseen liittyvästä politiikasta ollessani vuosia sitten kesätyöntekijänä vanhainkodeissa Ruotsissa. Ympäristö vanhainkodeissa oli samanaikaisesti pysähtynyt, mutta kiireinen. Ikääntyneet pyrittiin pitämään tietystä päivärytmisissä mahdollisimman niukalla henkilöstöllä. Toisen tällaisen kesän jälkeen aloitin kansainvälisten suhteiden/politiikan tutkimuksen graduryhmässä ja aihetta kysyttäessä vastasin, että voisin tarkastella ikääntymistä. Tosin tuolloin minulla ei ollut vielä aavistusta, mihin keskittyisin, eikä sen puoleen tietämystä ikääntymisen tutkimuksesta. Ohjaajani opastuksella näkökulmakseni valikoitui foucault’lainen biopolitiikka ja hallinnallisuus ja aineistoksi Maailman terveysjärjestön vuoden 2002 ohjelma liittyen aktiiviseen ikääntymiseen (1). Aktiivinen ikääntyminen tuntui käsitteenä omituiselta, mietin miksi ikääntyneiden tuli olla niin aktiivisia, että vaadittiin ihan etuliite (ks. 2)? Oli vaikea kuvitella moista muiden ikäryhmien kohdalle, vai miltä kuulostaisi aktiivinen keski-ikä? Ohjelma oli myös suuressa kontrastissa verrattuna kokemuksiini vanhainkodeissa. Vanhainkodit olivat vieraita ympäristöjä minulle. Tuntemani ikääntyneet ihmiset olivat asuneet kotonaan tai sitten kuolleet varhain. Mummoni kantoi puita, passasi muita ja oli jatkuvassa liikkeessä. Toisaalta voidaan kysyä, onko tämä aktiivista ikääntymistä omasta valinnasta vai kuinka paljon henkilöhistoria on vaikuttanut tähän? Mummo oli kasvanut lastenkodissa, jossa lapset olivat työvoimaa ja köyhät elinolot varmasti vaikuttivat jatkuvaan toimeliaisuuteen. Lisäksi hän kantoi jonkinlaista hoivavastuuta lähes koko elämänsä.

Vanhainkotikokemusten lisäksi kiinnostusta aktiiviseen ikääntymiseen ovat siivittäneet omat työttömyysjaksoni ja esimerkiksi Sipilän hallituksen aktivointipuheet työttömiä kohtaan. Näen ikääntyneiden ja työttömien aktiivoinnissa tietynlaista analogiaa – aivan kuin kumpikaan ihmis-

ryhmä olisi alun alkaenkaan ollut passiivinen (ks. 3). Aktivointi kannustaa myös pohtimaan sitä, minkälainen elämä on oikeanlaista elämää ja miten olla yhteiskunnassa ”oikein”.

Väitöskirjassani jatkoin saman teeman parissa ja alun mutkittelujen jälkeen päädyin tarkastelemaan aktiivisen ikääntymisen diskurssin rakentumista sen eri konteksteissa (4, 5). Tutkimukseni sijoittuu gerontologiseen sosiaalityöhön, eli ikääntyneiden kanssa tehtävään sosiaalityöhön (6) ja kriittiseen gerontologiaan, joka on tuonut ikääntymisen tutkimukseen humanistis-yhteiskuntatieteellistä ja poliittistaloudellista näkökulmaa (7, 8). Väitökseni käsittelee aktiivista ikääntymistä, jonka ymmärrän diskurssiksi eli sosiaalisesti konstruoiduksi tavaksi rakentaa todellisuutta (9, 10). Diskurssit vaikuttavat tapamme olla ja hahmottaa ympäröivää maailmaa (11). Aktiivisen ikääntymisen diskurssia tuotetaan akateemisissa keskustelussa, poliittisissa ohjelmissa, ja muussa ikääntymiseen liittyvässä puheessa ja kuvastossa. Ajattelen aktiivisen ikääntymisen diskurssin asettavan odotuksia ikääntymiselle ja nämä odotukset resonoivat hyvinvointivaltion muutoksen ja uusliberalismikehityksen kanssa, jolloin yhteiskuntien sijaan kansalaisilta odotetaan suurempaa aktiivisuutta (8, 12, 3). Aktiivista ikääntymistä on pidetty eräänlaisena lupauksena ikääntymisen tuomiin haasteisiin, kuten palvelu- ja eläkejärjestelmien kestävyYTEEN (8). Näin ollen voidaan ajatella, että mitä aktiivisempia ikääntyneet ovat, sitä vähemmän palvelut kuormittuvat. Aktiivinen ikääntyminen on esiintynyt esimerkiksi Maailman terveysjärjestön ja Euroopan Unionin poliittisissa ohjelmissa 1990-luvun lopulta alkaen (13, 14, 15). Sen taustana on pidetty 1940–1950-luvuilla kehittyntä aktiivisuusteoriaa, jonka mukaisesti ikääntyneen tulisi pysyä aktiivisena (16, 17) sen sijaan, että erkanisi yhteiskunnasta (18). Aktiivinen ikääntyminen voidaan liittää positiiv-

visen gerontologian paradigmaan (14, 19), ja johon kuuluvat myös tuottava- (20), onnistunut (21) ja terve ikääntyminen (22), eli aktiivisen ikääntymisen sukulaiskäsitteet.

Mitä aktiivinen ikääntyminen sitten tarkoittaa? Sille ei ole runsaasta tutkimuksesta huolimatta löytynyt yhtä yhtenäistä määritelmää (23). Poliittisten dokumenttien ja aiemman tutkimuksen perusteella aktiiviseen ikääntymiseen voidaan liittää esimerkiksi seuraavia asioita: pidempi työura, terveelliset elintavat, osallistuminen läheisten hoivaan, vapaaehtoistyö, kotona asuminen, vanhenemiseen varautuminen ja teknologian hyödyntäminen (mm. 1, 21, 24). Kansainvälisten järjestöjen ohjelmissakin aktiivinen ikääntyminen esiintyy eri tavoin – Maailman terveysjärjestön korostaessa terveyttä ja yhteiskunnallista tuottavuutta, Euroopan Unioni (EU) ja Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (OECD) ovat korostaneet taloutta ja työtä. Euroopan Unionin linja taas on lähentynyt WHO:n näkemystä. (25.)

Aiemmassa tutkimuksessa on nostettu esiin se, miten aktiivinen ikääntyminen ei juuri huomioi sukupuolen, luokan ja kulttuurisen taustan kaltaisia tekijöitä (26, 21) ja ylipäätään aktiivista ikääntymistä voidaan pitää varsin länsimaisena käsitteenä, joka ei välttämättä sovellu globaalin etelän yhteiskuntiin (27, 28).

Aktiivisuutta on myös monesti odotettu erityisesti kolmasikääläisiltä (29, 14), eli niin sanotusti nuoremmilta ikääntyneiltä. Tähän suuriin ikäluokkiin yhdistettyyn kolmannen iän kulttuuriin on liitetty kulutuksen ja tietynlaisen iätömyyden kulttuuri (30, 31, 32), kun taas neljänteen ikään, eli niin sanottuun vanhaan vanhuuteen, on yhdistetty raihnaisuus ja kuoleman läheisyys (33). Kumpaakin ikävaihetta voidaan pitää sosiaalisesti konstruoituina (ks. 31, 34) ja normatiivisina (35).

Tutkimuksessani kysyn: Miten aktiivisen ikääntymisen diskurssia tuotetaan eri konteksteissa? Minkälaisia esteitä ja ristiriitoja aktiiviselle ikääntymiselle ilmenee ja minkälaista vastarintaa aktiivisen ikääntymisen diskurssi kohtaa? Mitä aktiivisen ikääntymisen diskurssista seuraa? Tutkimukseni on laadullinen ja se koostuu kolmesta eri aineistosta: Helsingin Sanomien pääkirjoitusaukeaman teksteistä, kuntien vanhuspoliittisista ohjelmista ja ikääntyneiden haastatteluai-
neistosta. Analyysimenetelminä on käytetty teoria-
ohjaavaa sisällönanalyysia (36), foucault'laista

diskurssianalyysia (11), uutta retoriikkaa (37) ja toimijaverkkoteoriaa (esim. 38). Väitöskirjani koostuu neljästä osajulkaisusta, jotka on julkaistu kansallisissa ja kansainvälisissä tieteellisissä joulnealeissa.

Ensimmäisessä artikkelissa (39) tarkastelin aktiivisen ikääntymisen diskurssin esiintymistä Helsingin Sanomien pääkirjoitusaukeaman teksteissä vuosina 2000–2015. Aktiivisen ikääntymisen diskurssi esiintyi kirjoituksissa aladiskurssiansa, eli kansantalouden, oman talouden ja terveyden ja poliittisen osallistumisen/aktiivisuuden kautta, ja näissä esiintyvien subjektipositioiden kautta. Erityisesti kansantaloudiskurssi korostui – työuraa oli pidennettävä huoltosuhteen ja hyvinvointivaltion pelastamiseksi.

Toisessa artikkelissa (40) analysoitiin aktiivisen ikääntymisen esiintymistä neljän kunnan vanhuspoliittisten ohjelmien retoriikassa. Ohjelmissa oli nähtävissä aktiivisen ikääntymisen malli (21). Aktiivisuus kiinnitettiin ikääntymiseen samalla kun ikääntymisestä myös irrotettiin piirteitä, kuten ikääntyneiden näkeminen pelkästään palveluiden käyttäjinä tai ikääntymiseen liittyvä pelko. Kuntien ohjelmat olivat vahvan intertekstuaalisia (41), eli niissä viitattiin paljon erityisesti vanhuspalvelulakiin, mutta myös esimerkiksi ikääntymistä koskeviin laatusuosituksiin.

Kolmannessa artikkelissa tarkasteltiin aktiivista ikääntymistä neljännessä iässä (42). Kiinnostus tätä näkökulmaa kohtaan johtui siitä, että aiemman tutkimuksen mukaan aktiivinen ikääntyminen liitetään yleensä kolmanteen ikävaiheeseen (29, 14). Haastateltavat tarvitsivat jo palveluita, minkä vuoksi heitä voidaan pitää neljäsiikääläisinä (43), muistaen kuitenkin ikävaiheet sosiaalisesti konstruoiduiksi (31, 34) ja huomioiden myös niiden normatiivisuuden (35). Aktiivisuus neljännessä iässä voidaan nähdä Honkasalon (44) pientä toimijuutta soveltaen pienenä aktiivisuutena, jossa asioita tehdään pienemmin, soveltaen, toisten avulla, mutta myös luopuen. Aktiivisuus ei siis lopu, mutta se muuttaa muotoaan. Koska henkilöt ja myös heidän aktiivisuutensa olivat riippuvaisia palveluista ja lähipiirin avusta, heidän asemaansa voidaan pitää myös prekaarina eli epävarmana (45). Palveluiden hankala saatavuus ja harvaneva lähipiiri voi lisätä epävarmuuden tunnetta.

Neljännessä artikkelissa (46) ei tarkasteltu suoraan aktiivista ikääntymistä vaan teknologian

käyttöä. Teknologian käyttö kuitenkin liittyy läheisesti aktiiviseen ikääntymiseen (esim. 47), koska se voi tukea aktiivisuutta tarjoamalla esimerkiksi mahdollisuuden jumppaohjelmiin ja yhteydenpitoon läheisten kanssa. Artikkelissa keskityttiin kuvapuhelimen käyttöön. Tulostemme mukaan, teknologian käyttö onnistui, jos se tuki terveyttä ja turvallisuutta, yhteydenpitoa ja oppimista. Kun näin ei tapahtunut, teknologiaa ei otettu mukaan päivittäiseen elämään.

Aiemmassa tutkimuksessa on havaittu, että ei ole vain yhtä versiota aktiivisesta ikääntymisestä (13, 48). Tutkimukseni perusteella voidaankin todeta, että diskurssi esiintyy eri tavalla erilaisissa konteksteissa, työuran pidentäminen korostuu pääkirjoituskontekstissa, palvelujen intensiivisemmän käytön siirtäminen mahdollisimman myöhäiseen vaiheeseen ja kotona asuminen poliittikkontekstissa, arjen rutiinit ja pieni aktiivisuus arjen kontekstissa ja teknologian käyttö teknologiakontekstissa. Diskurssi myös tarkoitti monia asioita, kuten työuran pidentämistä, terveellisiä elintapoja, vapaaehtoistyötä, omaishoitoa, poliittista osallistumista, rutiineja ja pientä aktiivisuutta. Tämäkin vaihteli kontekstista riippuen, työuran pidentäminen ei esimerkiksi juurikaan näkynyt haastateltavien puheessa tai vanhuspoliittisissa ohjelmissa. Ympäristön tuki, eli esimerkiksi läheisten ja palveluiden tuoma apu, oli tärkeässä roolissa. Tämä saattoi tarkoittaa asioiden tekemistä mahdollisimman itsenäisesti jonkun avustamana, mutta myös työyhteisöä, jossa ageismia eli ikäsyrjintää torjutaan työuran pidentämisen mahdollistamiseksi.

Diskurssi kohtasi esteitä, vastarintaa ja siihen liittyy ristiriitoja. Aktiivisuutta esti tai hankaloitti köyhyys ja ikääntyneet naiset saattoivat kärsiä kaksoissyrjinnästä niin ikänsä kuin sukupuolensaakin perusteella. Vastarintaa (49) esiintyi esimerkiksi teknologian käyttöä ja työuran pidentämistä kohtaan. Diskurssi sisältää myös ristiriitoja. Poliittiseen aktiivisuuteen vanhusneuvostoihin osallistumisen muodossa kannustettiin vanhuspoliittisissa ohjelmissa, kun taas mielenosoittamiseen ja äänestysaktiivisuuteen liittyi pääkirjoituskontekstissa voimakkuuden lisäksi tietynlaista uhkaa johtuen ikääntyneiden suuresta määrästä. Kotona asumista toisaalta tuettiin poliittikkontekstissa, mutta yhdessä ohjelmassa tuotiin esiin kotona asumisen mahdottomuutta harvaan asutulla seudulla.

Aktiivisen ikääntymisen diskurssi myös rakentaa ihmiskuvaa, joka on pystyvä ja mahdollisimman vähän palveluja kuormittava. Tämä jättää vähän tilaa avuntarpeelle. Aktiivisuus ei välttämättä ole valinta, vaan esimerkiksi kotona asuminen tai työuran pidentäminen voi olla pakon sanelemaa (ks. 21). On myös hyvä pohtia, mikä seuraus leikkauksilla on aktiivisuudelle, kun leikataan ikääntyneiden palveluista. Palvelut ja läheisten tuki ovat merkittävässä roolissa, ja puutteet niissä voivat aiheuttaa prekaarisuuden, epävarmuuden tunnetta. Onko tarkoitus, että kunkin tulee huolehtia itsestään niin, että pärjää mahdollisimman itsenäisesti? Tässä kohden palaankin jälleen mummoon. Hänen kasvaessaan sosiaalipolitiikka oli hyvin erilaista ja hyvinvointipalvelut nykyiseen nähden vähäisiä. Ihmisten oli pakko pärjätä itseksensä ja yhteisön turvin. Joskus pelkään, että olemmeko menossa takaisin tähän suuntaan. Säästöt kutistavat ja ohentavat turvaverkkoja – tuen tarve taas ei häviä minnekään. Voiko aktiivisuuden siis valita vai voiko se olla joissain tilanteissa pakotettua? Yhtäältä ikääntyneen hyvinvointia voi lisätä liikuntaharastukset ja sosiaaliset menot. Toisaalta taas yksin kotona pärjääminen itsenäisyyden nimissä tai työuran jatkaminen pienen eläkkeen pelossa voi olla pakotettua ja yksinäistä (ks. 21). Eli aktiivisuuden hyvät puolet on toisaalta muistettava eikä myöskään pidä holhota ikääntyneitä aktiivisuudelta – monet haluavat olla aktiivisia ja pikemminkin pitäisi tarkastella kriittisesti jatkuvaa pystyvyyden ja itseparjäämisen kulttuuria, ikään katsomatta (8).

Aktiivisesta ikääntymisestä puhuttaessa törmää väkisin käsitteen moninaisuuteen ja hankalaan määriteltävyyteen (23). Yhtäältä aktiivista ikääntymistä ei voida määritellä liian tiukasti, jos halutaan, että erilaiset ihmiset pysyvät mukana. Toisaalta mitä aktiivisuudella tavoitellaan ja voiko mikä vain vastata tätä tavoitetta? Diskurssin kontekstisidonnaisuus on siis huomioitava.

Olenainen osa tutkimusta on oman tutkijan position määrittäminen. Tähän liittyen palaan gerontologiseen sosiaalityöhön ja siihen, miten minulla ei ole taustaa sosiaalityöstä. Tämän vuoksi on tuntunut hankalalta sanoa mitään tutkimuksestani sosiaalityön kentälle. Koen kuitenkin voivani todeta seuraavaa: sosiaalityö on myös yhteiskuntatiede (50) ja yhteiskuntatieteilijän osaamiseen kuuluu muun muassa sen hah-

mottaminen, miten erilaiset politiikat, käsitteet, rakenteet ja diskurssit vaikuttavat eri ihmisiin. Sillä on merkitystä, miten puhumme asioista ja minkälaisia käsitteitä käytämme. Peräänkuulutaan siis kriittisyyttä ja tarkkanäköisyyttä.

LÄHTEET

- (1) World Health Organization (WHO). Active Ageing: A Policy Framework 2002. Luettu 1.3.2021. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/67215/WHO_NMH_NPH_02.8.pdf?sequence=1
- (2) Jacobsen FF. Active ageing. IPDJ 2017;7(Suppl): 1–13. <https://doi.org/10.19043/ipdj.7SP.003>
- (3) Zechner M, Näre L, Karsio O ym. The politics of ailment. A new approach to care. Bristol University Press: Policy Press; 2022
- (4) van Dijk T A. Discourse and context. A sociocognitive approach. Cambridge University Press; 2008.
- (5) van Dijk T A. Society and discourse: How social contexts influence text and talk. Cambridge University Press; 2009.
- (6) Seppänen M. Gerontologinen sosiaalityö. Katsaus lähtökohtiin, nykytilaan ja tulevaisuuteen. Helsinki: Yliopistopaino; 2006.
- (7) Katz S. Critical gerontological theory: intellectual fieldwork and the nomadic life of ideas. Kirjassa Katz S (toim.) Cultural aging: Life course, lifestyle, and senior worlds. Broadview Press; 2005, 85–100.
- (8) van Dyk S. The appraisal of difference: critical gerontology and the active-ageing-paradigm. J. Aging Stud. 2014; 31, 93–103. <https://doi.org/10.1016/j.jaging.2014.08.008>
- (9) Blaikie A. Ageing and popular culture. Cambridge: Cambridge University Press; 1999.
- (10) Fairclough N. Critical discourse analysis. Kirjassa Gee, J P, Handford, M (toim.). The Routledge handbook of discourse analysis. London: Routledge; 2012, 9–20.
- (11) Willig C. Foucauldian discourse analysis. Kirjassa Willig C (toim.) Introducing qualitative research in psychology. Buckingham: Open University Press; 2001, 106–124.
- (12) Mounk, Y. The age of responsibility: luck, choice, and the welfare state. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press; 2017.
- (13) Lassen A J. Active ageing and the unmaking of old age: the knowledge productions, everyday practices and policies of the good late life. Københavns Universitet, Det Humanistiske Fakultet; 2014.
- (14) Foster L, Walker A. Active and successful aging: a European policy perspective. The Gerontol. 2015; 55(1):83–90. <https://doi.org/10.1093/geront/gnu028>
- (15) Foster L, Walker A. Active ageing across the life course: Towards a comprehensive approach to prevention. BioMed Res. Int. 2021; 6650414-11. <https://doi.org/10.1155/2021/6650414>
- (16) Havighurst R J. Successful ageing. The Gerontol. 1961; 1(1): 8–13. <https://doi.org/10.1093/geront/1.1.8>
- (17) Lynott R J, Lynott P P. Tracing the course of theoretical development in the sociology of aging. The Gerontol. 1996; 36(6), 749–760. doi:10.1093/geront/36.6.749
- (18) Cumming E, Henry W E. Growing Old. The Process of Disengagement. New York: Basic Books; 1961.
- (19) Álvarez-García J, Durán-Sánchez A, Del Río-Rama, MdLCD ym. Active ageing: mapping of scientific coverage. Int J Environ Res Public Health 2018;15(12):2727–48. <https://dx.doi.org/10.3390/ijerph15122727>
- (20) Leinonen A. Tuottava ikääntyminen: käsitteestä käyttömahdollisuuksiin. YP 2007:72(3):295–308.
- (21) Timonen V. Beyond successful and active ageing: a theory of model ageing. Bristol, UK: Policy Press; 2016.
- (22) World Health Organization (WHO). Global strategy and action plan on ageing and health 2017. Luettu 30.8.2024. <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/329960/9789241513500-eng.pdf?sequence=1>.
- (23) Hasmanová Marhánková J. Seductive solutions, inspiration, easy-to-remember phrases, and ambiguity: Why is the idea of active ageing so successful? Kirjassa: Tomczyk Ł, Klimczuk A (toim.). Selected contemporary challenges of ageing policy. Kraków: Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie; 2017, 7–25. DOI:10.24917/9788380840911.
- (24) AAI, Active Ageing Index Home. AAI project, joint project by the United Nations Economic Commission for Europe (UNECE) and the European Commission. Luettu 4.11.2022. <https://statswiki.unece.org/display/AAI/Active+Ageing+Index+Home>.
- (25) López-López R, Sánchez M. The institutional active aging paradigm in Europe (2002–2015). The Gerontol. 2020; 60(3), 406–15. <https://doi.org/10.1093/geront/gnz094>
- (26) Ranzijn R. Active ageing – another way to oppress marginalized and disadvantaged elders? Aboriginal elders as a case study. J. Health Psychol. 2010; 15(5):716–23. <https://doi.org/10.1177/1359105310368181>
- (27) Lloyd L. Health and care in ageing societies. A new international approach. University of Bristol: The Policy Press; 2012. (Foreword by Judith Phillips)
- (28) Lloyd L, Tanner D, Milne A ym. Look after yourself: Active ageing, individual responsibility and the decline of social work with older people in the UK. Eur. J. Soc. Work 2014; 17 (3), 322–335. <https://doi.org/10.1080/13691457.2013.829805>.

- (29) Petrová Kafková M. The “real” old age and the transition between the third and fourth age. *Sociológia – Slovak Sociological Review*, 2016; 48 (6), 622–640.
- (30) Gilleard C, Higgs P. Concept forum – The third age: Class, cohort or generation? *Ageing Soc.* 2002; 22(3), 369–382. <https://doi.org/10.1017/S0144686X0200870X>
- (31) Gilleard C, Higgs P. Aging without agency: Theorizing the fourth age. *Ageing Ment. Health*, 2010; 14(2), 121–128. <https://dx.doi.org/10.1080/13607860903228762>
- (32) Higgs P. Agency & autonomy. Kirjassa Torres S, Donnelly S. (toim.) *Critical gerontology for social workers. Research in social work series*, Gupta, A. & Gal, J., Bristol University Press: Policy Press; 2022, 51–65.
- (33) Laslett P. *A fresh map of life: The emergence of the third age*. London: Weidenfeld and Nicolson; 1989.
- (34) Higgs P, Gilleard C. *Rethinking old age. Theorising the fourth age*. London: Palgrave Macmillan; 2015.
- (35) Burema D. A critical analysis of the representations of older adults in the field of human–robot interaction. *AI Soc.* 2022; 37(2), 455–465. <https://doi.org/10.1007/s00146-021-01205-0>
- (36) Tuomi J, Sarajärvi A 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi; 2009.
- (37) Perelman C, Olbrechts-Tyteca L. *The new rhetoric: a treatise on argumentation*. 2nd pr. Notre Dame (IN): University of Notre Dame Press; 1971.
- (38) Callon M. Some elements of a sociology of translation: domestication of the scallops and the fishermen of St Brieuc Bay. Kirjassa Law J (toim.), *Power, action and belief: A new sociology of knowledge?* London: Routledge; 1986, 196–223.
- (39) Kiuru H. Aktiivisen ikääntymisen diskurssi Helsingin Sanomien pääkirjoitusaukeamalla vuosina 2000–2015. *Gerontologia*, 2022;36(2), 143–157.
- (40) Kiuru H, Laulainen S, Valokivi H. Aktiivinen ikääntyminen kuntien vanhuspoliittisten ohjelmien retoriikassa. *Hallinnon tutkimus*, 2024;43(1), 51.
- (41) Siltaoja M & Vehkaperä M. Diskurssianalyysi johtamis- ja organisaatiotutkimuksessa. Kirjassa Puusa A & Juuti P (toim.), *Menetelmäviidakon raivaajat – perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan*. Helsinki: JTA; 2011, 206–231.
- (42) Kiuru H, Valokivi H. “I do those things to pass the time.”: Active ageing during fourth age. *J. Aging Stud.*, 2022;61, 101037.
- (43) São José, J M S D. Care and the shadow of the fourth age: How does home care get caught up in it and how does it stay away from it? *Ageing Soc.*, 2020;40(3), 643–662. <https://dx.doi.org/10.1017/S0144686X18001241>
- (44) Honkasalo M. Katveessa: Pieni toimijuus kriittisenä avauksena toiminnan teoriaan. *Tiede & Edistys: Tutkijaliiton aikakauslehti*, 2013;38(1), 42–61.
- (45) Grenier A, Lloyd L, Phillipson C. Precarity in late life: Rethinking dementia as a ‘fraild’ old age. *SHL*, 2017;39(2), 318–330. <https://doi.org/10.1111/1467-9566.12476>
- (46) Outila M, Kiuru H. “Picturephone in my home”: Actor-network theory and Foucauldian discourse analysis on Northern Finnish older adults starting to use a video conferencing service. *Journal of technology in human services*, 2020;39(2), 163–192.
- (47) Lindberg J, Carlsson E. *Digitala vårdlandskap: Kritiska reflektioner om e-hälsa i glesbygden*. Social-medicinsk tidskrift, 2018;95(1), 62.
- (48) Lassen A J, Moreira T. Unmaking old age: political and cognitive formats of active ageing. *J Aging Stud* 2014;30(1):33–46. <https://doi.org/10.1016/j.jaging.2014.03.004>
- (49) Foucault M. *The history of sexuality: vol. 1, an introduction*. Harmondsworth: Penguin, 1990.
- (50) Kallio J, Blomberg H, Kroll C. Miksi minusta tulee sosiaalityöntekijä? Tutkimus sosiaalityön pääaineopiskelijoiden ammatinvalintamotiiiveista Suomessa. *YP*, 2021;86(5), 497–508.

HILLA KIURU

YTM (väit.)

Jyväskylän yliopisto,

Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

Sosiaalityö

Yhteiskuntatieteiden maisteri Hilla Kiurun väitöskirja (Aktiivinen ikääntyminen – diskurssin rakentuminen eri konteksteissa) tarkastettiin Jyväskylän yliopiston humanistis-yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa 24.8.2024. Vastaväittäjänä toimi professori Anu Siren Tampereen yliopistosta ja ohjaajina professori Heli Valokivi Jyväskylän yliopistosta, professori Sanna Laulainen Itä-Suomen yliopistosta ja apulaisprofessori Ilkka Pietilä Helsingin yliopistosta.